



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

**Sermones prestantissimi viri Roberti de Latio: ordinis  
Minoru[m] sacre theologie professoris: pontificis  
Aquinatis**

**Caracciolo, Roberto**

**Lugd., Anno d[omi]ni. M.ccccxiiij. vi. no. Maij.**

Feria secu[n]da: de purgatorio [et] atrocissimis eius penis. Sermo. xlviiij.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70607)

Feria. II. post Letare. Sermo XLVIII

co q̄ p̄sunt defunctis p̄ quib⁹ fiunt: ⁊ siue ille qui mandauit fieri migrauerit de hac vita siue nō: q̄ hoc opus p̄uicā paliter ipsi⁹ est qui hoc fieri mandauit. Si nō erat in pctō mortali: aut hoc erat q̄n mandauit fieri: aut q̄n opus executioni mādatū est. Si primo mō dico q̄ illa opera nō p̄sunt defunctis p̄ quib⁹ fiūt: q̄uis sit in charitate p̄ illo tēpore quo suum mandatū executioni demādat: nisi tūc illud iterū fieri demādetur: aut demādatiōne factam de nouo acceptet: q̄ opus ipsi⁹ nō est nisi in quā tum illud fieri mādat vel acceptat. Si autē erat in peccato mortali q̄n demādat opus bonum executioni qui erat in charitate q̄n precepit fieri: dico q̄ tunc opera p̄sunt defunctis pro quibus fiūt maxime: q̄ sunt a precipiēte rōne illius actus uolūtatis quā habuit q̄n ea fieri precepit: uerūtamen cū nemo sciat vtrū odio an amore dignus sit: nō debēt homines retrahi a cōmunicatiōe suffragiōrū erga defunctos. Et potissimū tenere debet vnusquisq̄ firmiter q̄ semp̄ ualet missa et alia bona que facit hō ut minister ecclesie. Supradicte itaq̄ sunt pietatis partes: quam debēt uiui mortuis exhibere. Sed si q̄s posset ad purgatorium vsq̄ descendere: audiret p̄fecto clamātes ⁊ eiulātes q̄ plurimos ac uoce querula lamētantes. Audirentur quidē patres ⁊ matres di. O filij ingrati quibus bona nostra dimissimus succurrite nobis. Audirent uiri suas uxores uocantes. O uxores impie in quibus confidentiā habētes: diuitias n̄ras uobis dimissimus: subuenite miseris ⁊ nos adiuuate: ut eruamur ab his atrocissimis penis. Audirentur ⁊ alij clamātes: O cōmissarij: o executores testamētōrū nostrorū expeditē fideliter q̄ uobis commissimus. Adulti nāq̄ sunt ⁊ quasi innumerabiles q̄ citius a purgatorio liberent si uiuētes illos iuuaret. Itarco precurent oēs benigne ⁊ charitatiue orare pro defunctis: aliaq̄ pietatis opa illis impēdere: ut sic mereamur in hoc seculō

dei obtinere gratiā: ⁊ in futuro sempiternā gloriā. Amen.

¶ Feria scōda post Letare: de purgatorio ⁊ atrocissimis penis: quibus puniuntur aie illoꝝ qui nō satisfecerūt in hac uita de pctis suis. Sermo. xlvij.



**I**psē autē iesus

nō crederet semetipsum eis. Scribunt hec uerba Job. ij. ⁊ in euange. hō die. Raro fides inuenit in hoīb⁹ huius mundi: qui cum sepe blandiantur multum amicis: eorūq̄ se fateantur beniuolos: adueniente tñ necessitate: aduersitateq̄ ingruente desiciunt: p̄pterea saluator noster qui prouidebat se tempore passionis sue ab oīsibus derelinquendū nō crederet semetipsum eis qui crediderant in nomine eius p̄pter signa que faciebat. Quo exemplo edocemur: ut ⁊ nos dum possumus: dū uiuimus: dū facultas adest: aie nostre salutes accuratissime procurem⁹. Neq̄ fidendum est multum in parentibus: aut filiis: in uiris aut uxoribus: in domesticis uel amicis: quoniam ut dictum est in precedenti sermone consueuerūt tales charos suos defunctos tradere obliuioni. Et quoniam pleriq̄ penitentiam negligūt in suis peccatis in hac uita implere: estimantes mitissimā satisq̄ leuem penam esse: ⁊ quandoq̄ nullam penam. s. purgatorij. Itarco in p̄ncipi ser. de ipso purgatorio erim⁹ locuturi: de q̄ tria mysteria erūt declarāda.

Primū dī ueritatis.

Secūm penalitatis.

Tertiū locūditatis.

¶ De ueritate ⁊ loco purgatorij ⁊ de illis q̄ post hāc uitam anteq̄ euolēt indigent purgari.

Cap. i.



**Q**uimū mysteriū declarādu de purgatorio dī ueritatis. In quo tria sunt dubia ab soluenda.

Primū vtrū sit ponere penā purgatoriam post hanc uitam.

Secundum utrum aliquis locus sit proprius ad purgandum animas deputatus.

Tertium qui sunt hi qui vadunt in purgatorium.

Ad primum dubium respondet Bonaventura dist. xx. quarti. quod sicut dicit scriptura et auctoritates sanctorum et plures revelationes: et rationes concordant: et ecclesia universalis confirmat quod orat pro existens in purgatorio: absque dubio post hanc vitam est ponere penam purgatoriam. Et hoc colligitur et verbis christi dicitis Mat. xij. Qui dixerit verbum spiritus sancti non remittet ei: neque in hoc seculo neque in futuro. In qua sententia datur intelligi quasdam culpas in hoc seculo: quasdam in futuro posse relaxari. Ideo Gregorius xxv. dist. c. qualis ait: Qualis hinc quis egreditur: talis in iudicio presentatur. Sed tamen de quibusdam culpis esse ante iudicium purgatorij ignis credendus est: pro eo quod veritas dicit: quod si quis in spiritu sancto blasphemias dixerit: neque in hoc seculo remittet ei neque in futuro. Et Mat. v. Esto consentiens adversario tuo cito. id est si derideris murmurasti in malo: aut angelo ad oppositum de certanti: dum es in via cum eo: ne forte tradat te adversario tuo iudici. id est deo. et iudex tradat te ministro: id est angelo: et in carcerem mittaris. id est per angelum in purgatorium deducaris. Amen dico tibi non eris inde donec reddas novissimum quadrante. Hoc idem de carcere infernalis: quod ibi nunquam soluit novissimum quadrans debite pene. Sed de carcere purgatorij habet intelligi quod de illo eribit quis quando solverit novissimum quadrante. Et adhuc est in proposito ratio quare sit ponenda pena purgatoria. Nam ut dicit Augustinus et ponitur a magistro in terra: aut homo puniatur: aut deus punit: sed frequenter aliqui convertuntur in fine quod non puniuntur in presenti: ergo necesse est quod puniantur a deo sed non in igne infernali siue eterno: ergo in igne purgatorio. Item si non esset pena purgatoria post hanc vitam: ergo qui

perdurat in culpa usque ad mortem nullam sustinuerit penam: reponatur de iusticia sua comodum quod est falsum. Et quis obijceret quod prior est deus ad mortem quam ad condonandum: sed decedit mortali peccato statim ad eternam: ergo deus debet in charitate statim glorificari. Item potentior est charitas ad elevandum a mortali culpa ad deprimendum a culpa mortalis statim demergit in obprobrium: ergo charitas statim elevat in celestium. Item status post mortem respicitur: statui qui est in via: sed in via non est nisi duplex status: scilicet bonorum et malorum: simuliter post mortem. Ergo anima non potest recedere in mortali: quoniam nisi bene vel est in inferno cum malis. Item Bonaventura ad primum: quod non est sine gloria decedere in charitate statim. sicut dicitur: non recedere in mortali: quoniam nisi bene. Et ideo summe est dispositus ad damnationem eternam et propter hoc statim datur retributio. Sed ille qui est in charitate: cum charitas simul stet cum veniali peccato: et reatu pene: potest in se habere aliquam remissionem: et non potest simul habere cum pena huiusmodi: necesse est proinde debitum illud solvi per penam purgatoriam. Ad secundum dicit Bonaventura quod potius charitatis habet in se aliquid retardans: ut culpa quam parvula vel reatu. Sed potius dicitur: quod est simile de ascensu peccati. Ad tertium dicendum quod licet duplex sit status purgatorialis. scilicet bonorum et malorum: tamen qui habet iusticiam in duplici est differens. Item est in statu perfectorum perfectione completa: et talis non habet cremabilia: nec debita: et huic statui debetur vita eterna. Alii sunt in statu imperfectorum: et habent cremabilia ut plurimum: et debita ideo oportet puniri debita solvi: et cremabilia cremari antequam introducantur in patriam. Et hi purgantur pena purgatoria. Sicut carceres iusticia in duplici sunt differens. Quidam sunt in statu purgatorio

rum: et hi carerent iusticia originali: et his  
 cōpetit stat<sup>9</sup> i limbo sine pena sensibili.  
 Aliqui sunt in statu adultor<sup>9</sup>: q̄ carerent iu-  
 sticia personali: siue gratuita p̄ propria  
 culpā et talib<sup>9</sup> cōpetit status infernalis.  
 Et sic p̄ q̄ ratio illa non valet. Posset  
 etiam dici q̄ pena purgatoria nō dicit  
 statū sed magis trāstū de statu ad sta-  
 tum. ¶ Scōm dubiū absoluendū erat:  
 vtrū ad purgationē animarū sit aliq̄s  
 locus specialiter deputat<sup>9</sup>. Et respōdet  
 Rich. di. xij. iij. q̄ i inferno sunt quat-  
 tuor loca se habentia s̄m super<sup>9</sup> et infer-  
 rius. In loco maxime infimo sunt dam-  
 nati p̄ pctō actuali. In illo qui est im-  
 mediate supra illū sunt dānati pro solo  
 pctō originali. In illo qui consequēter  
 est supra illū sunt aīe que purgātur: q̄  
 ibi de lege cōmuni purgātur: quous ali-  
 que alibi purgētur ex aliqua cā speciali  
 sc̄z vel vt vīctibus aliqd nuncient: vel  
 vt suffragia pro se impetrēt: et vt patie-  
 do vbi peccauerūt dei iusticiam aliquib<sup>9</sup>  
 bus sensibilibus manifestēt. In quarto  
 loco non sunt anime sed ante xpi  
 aduentū ibi erant anime sanctorum pa-  
 trum: que penitentiā suā in purgatorio  
 expleuerāt: et ille que recedētes a corpo-  
 re nihil purgabile portauerunt. Locus au-  
 tem p̄fatus dicebatur sinus Abrae: q̄  
 Abraam p̄imus ab infidelibus se sepa-  
 rauerat: et fidei signaculum distinctiuum  
 accepit. Hō locus requiet que debet aīe  
 p̄pter fidem charitate formatas sinus  
 Abrae dictus est. Dugo tñ lib. ij. de sa-  
 cramentis. parte. xv. c. vij. negare videt<sup>9</sup>  
 aliq̄m vñ locū determinatū esse pur-  
 gatiōis animarū: dicēs p̄babilius esse  
 vt in his potissimum locis singule pe-  
 nas sustinere credant: in quibus culpā  
 cōmiserunt: sicut multis sepe documen-  
 tis probatū est. Alia dō si qua sunt ha-  
 rum penarum loca nō facile assignare  
 videtur. Sed sn̄a ista Dugo. non acce-  
 ptatur a doctoribus nisi intelligat: vt  
 dicit Bona. s̄m dispensationem diuinā  
 et non s̄m cōm legem: q̄ improbabile  
 est vt omnes anime que parissus pecca-

uerunt parissus puniant. Ideo s̄m les-  
 gem cōm credendum est q̄ sicut lim-  
 bus fuit inferius: sic et locus purgatori-  
 us qui locus pars inferni creditur a q̄-  
 busdam propter illud verbum Gregorij  
 in. iij. dial. Sub eodē igne electus pur-  
 gatur: et damnatus crematur. ¶ Tertiu  
 dubium absoluendum erat: qui sunt q̄  
 vadunt ad purgatorium. Et dicere pos-  
 sumus s̄m doctores: q̄ sunt tria hoium  
 genera. ¶ Primi quidem sunt qui cum  
 venialibus moriunt. Nā sicut dicit ma-  
 gister super illo verbo. f. loz. iij. Si q̄s  
 supedificat sup fundamētū hoc: aurū:  
 argentū: lapides preciosos: lignū: fenū  
 stipulā: vniuscuiusq̄ opus manifestus  
 erit. Dies em̄ dñi declarabit: q̄ in igne  
 revelabitur: et vniuscuiusq̄ opus quale  
 sit ignis probabit. Per lignū fenū et sti-  
 pulas intelligunt venialia pctā p̄ quas  
 dam similitudinē: q̄ venialia in eodem  
 subiecto cū charitate existētia possunt  
 per ignem purgatorij et spūalem ignem  
 charitatis et dilectionis cōsumi: sicut li-  
 gnum: fenū: stipula que cōsumant per  
 ignem: et q̄ tardius cōsumitur lignum  
 q̄ fenū: et fenū q̄ stipula: ideo p̄ lignus  
 significat venialia grauiora: per fenū  
 media: et per stipulam minora. ¶ Scōi  
 qui vadūt in purgatoriū sunt qui peni-  
 tentiā ante obitū suū nō egerūt: sicut cō-  
 tingit h̄s qui absq̄ cōfessione moriuntur  
 cōtriti. ¶ Tertij sunt hi q̄ iniunctas  
 sibi penitentiā nō cōpleuerūt. Nā penitē-  
 tia in cōfessione a sacerdote iniūcta: aut  
 est maior: aut eqliis: aut minor. Si autē  
 est maior: tunc id quod homo plus fece-  
 rit cum moritur in augmentum sue glo-  
 rie cedit. Si est equalis tunc sufficit ad  
 totius pene dimissionem. Si autē fuerit  
 minor tunc id q̄ residuum est ex virtute  
 diuine iusticie in purgatorio emēdas-  
 tur ne aliquod peccatum remaneat in-  
 punium.

¶ De voluntate illorum qui patiuntur  
 in purgatorio: et de grauitate penarū:  
 et de ministro per quez deus infligit pe-  
 nas illas.

Cap. ij.



Secundū mysteriū principis  
le de purgatorio declarādū  
dicitur penalitatis. In quo  
tria dubia sunt aperienda.  
videly

Primū utrū pena sit illa volūtaria.  
Secundū utrū sit maxima omnium  
penarum temporalium.

Tertiū utrū per ministerium demo-  
num infligatur.

Ad primū dubiū respondet Boñ. q̄  
aliqua pena d̄: tripliciter voluntaria.  
Uno modo quia assumitur a volunta-  
te iperāte: sicut est penitentialis pena.  
Alio mō q̄ sustinet̄ a volūtate acceptā-  
te: sicut est pena martyū: q̄ adeo pla-  
cet q̄ ab ea liberari nō vellent. Tertio  
modo est quedā pena que acceptatur &  
sustinetur a voluntate celerante: vtpu-  
ta pena que est cū patiētia: ita q̄ eius  
oppositū est in desiderio sicut cū amās  
& desiderans sanitatē infirmas sustinet  
quidā infirmitatē tanq̄ penam diuini-  
tus inflictā: at tamen ab ea liberari pro-  
curat: & illud minime habz rationē vo-  
luntarij. Hoc modo est voluntaria pe-  
na purgatorij in viris iustis: qui volun-  
tarie eam sustinent: & desiderant vehe-  
menter ad patriā peruenire: & ab alijs  
sibi auxiliū preberi. ¶ Scdm̄ dubiū vi-  
dendū erat utrū pena purgatorij sit  
maxima oīm penarū tēporaliū? Et h̄m  
doc. respōdet q̄ sic. Et pbat̄ tripliciter

Primo auctoritate.

Secundo ratione.

Tertio exemplo.

¶ Primo pbat̄ auctoritate. Inquit em̄  
Aug. de peni. di. vii. c. vi. & dist. xxv. c. q̄  
in aliud seculū. Qui in aliud seculū di-  
stulit fructū cōuersionis purgāndus est  
igne purgationis. Dic etem̄ ignis etfi  
non sit eternus: miro tñ mō grauis est  
Excellit em̄ oēm penā quā vnq̄ passus  
est aliquis in hac vita. Nunq̄ in carne  
tanta inuēta est pena tēporalis. ¶ Scdm̄  
probat̄ rōne. & h̄z Boñ. pōt sumi ratio  
et diuina iusticia: eo q̄ deus iustus pe-  
nam nō acceptat h̄m q̄ punitius tm̄: h̄z

h̄m q̄ plus est in ea ratio ordinis  
Scdm̄ hoc ergo est intelligendū q̄  
pena sumpta & pena inflicta. In pen-  
sumpta nō tñ placet deo ordinatio: p-  
ne ad culpā: sed ordo & rectitudo q̄  
in voluntate assumēte. In pena infl-  
cta placet ordinatio pene ad culpā.  
Qm̄ ergo pena penitentijs in presen-  
tibus plus est: pena morientū est inflicta in  
purgatorio p eo q̄ iā nō est ip̄s agēs  
sed recipiēdi: iō modica pena in presen-  
tibus plus satisficit & magis est de ea po-  
ta diuina iusticia: q̄ de magna in futu-  
ro. Ricb. h̄o sumit rōnē ex cā ipsius pe-  
ne. Nā pena causat dupl. sc̄. ex ablatōe  
boni amati: & presentia mali oditi. Et  
vtrōq̄ mō pena purgatorij maior est q̄  
bet pena tēporalis. Sic em̄ in purgatorio  
q̄ motus earū nō retardat mole copu-  
ris: vehemētissime desiderat cū deo  
secta fruitione cōiūgi. Et iō ex huius  
iūctionis absentia vehemētissime an-  
gunt: maxime cū videāt tps aduen-  
tū quo cū deo pfecte essent cōiū. et tñ  
erāt in corpore? penā suis pccis deb-  
p̄soluissent. Sic ignis affligēs aīā in  
purgatorio magis est actiuus ignis  
q̄ tñ inter alia elemēta maxime est acti-  
ctiuus. Iō pena purgatorij lōge gra-  
or est q̄ alia pena in hoc mūdo. Quā  
aut̄ aīa pariat ab illo igne declaratur  
est in pcedentibus sermone. f. xiiij. vob̄  
opis. ¶ Tertio pbat̄ grauitas pene pur-  
gatorij exēplo. Vñ nanq̄ in legēda  
Bieg. q̄ postq̄ orauit p Traiano: appa-  
ruit ei angelus & dixit: Q̄ p dānato  
gasti duoz tibi datur optio. Aut em̄ in  
purgatorio duob̄ diebus cruciaberis  
aut certe toto tpe vite tue fatigaberis  
doloribus & infirmitatib̄. Qui p̄lega-  
toto tpe vite sue dolorib̄ cōtū poterit  
q̄ duob̄ dieb̄ in purgatorio cruciaberis  
¶ H̄ factū est q̄ semp̄ deiceps ante febr̄  
b̄ laborauit: aut podagre molesta pas-  
sus fuit: aut validis dolorib̄ cōtū affli-  
tus: aut dolore stomachi miserab̄: con-  
ciatus. H̄ in quadā epla sic loquit̄. Et  
tate podagre: tātisq̄ dolorib̄ p̄mōre

vita mea mihi gravissima pena sit. Quod  
ridie em in dolore deficio: et mortis re-  
mediu expectado suspiro. Tertiu du-  
biu ppositu sunt: vtru pena purgatorij  
p ministeriu demonu infligat? Et qbus  
da videf q sic: eo q i scriptura: aut vix  
aut nuq legif q bon? angelus bonos  
verauerit. Sed veratio bonoz solum a  
malis fuit: sicut exēplū habef de Job:  
de Antonio et alijs sc̄tis et amicis dei.  
Mali vō verati sunt a bonis et malis:  
et rō videf esse fm eos: q̄ q verat aliter  
et affligit quodamō odiū h̄y. Diabolus  
aut odit bonos et malos ob suā crudi-  
tate: iō vtroqz affligit cū sibi pmittit:  
boni vō nō odiūt nisi malos: et iō illos  
solos affligūt: sicut affligerunt iodo-  
mitas et egyptios. Sz opinio ista stare nō  
pōt: q̄ non decet illū q̄ iuste de aliquo  
tristit phauit: postea puniri p ipm. Sed  
aīe q̄ sunt in purgatorio adherēdo iusti-  
cie vicerūt diabolu. Ergo nō esset cōue-  
niēs vt punirent demonuz ministerio.  
Propterea aliq̄ dixerūt q̄ pena purga-  
torij infligif angeloz ministerio. Sz h̄  
nō videf pbabile: q̄ tam grauiter affli-  
gāt et puniāt cōciues suos: nec hoc de fa-  
cili p scripturā posset pbari. Iō dicēdū  
fm Ric̄. et Bon. q̄ quis boni angeli et  
mali assistāt morētibus boni ad iuan-  
dū: mali ad nocēdū si p̄nt: tñ in loco pe-  
nali ipsius purgatorij non puniunt aīe  
ministerio demonū: nec ministerio bon-  
noz angeloz: sed sola diuina iusticia  
ignē purgatorij: sicut instrumētū appli-  
cante ad punitiōē earū.

De iocūditate quā h̄nt existētes i pur-  
gatorio: tñ ppter certitudinē de sua sa-  
lute: tñ ppter cōfirmatiōē in gr̄a: tuz  
ppter auxiliū viuoz. Cap. iij.

**T**ertiu mysteriū declarādū de  
purgatorio d̄i iocūditatis.  
Nā inter acerbitatē penaruz  
sentitūt aīe in purgatorio exis-  
tētes multā iocūditatē: maxime pro-  
pter tria.

Primo ppter certifiatiōē.  
Secūdo ppter subuentiōē.

Tertio ppter sanctorz affectionem.

Primo gaudēt aīe in purgatorio pro-  
pter certifiatiōē: q̄ iā certificate sunt  
de gl̄ia et b̄titudine ad quā debēt puenī-  
re. Notādū tñ fm Bona. in. iij. di. xx. q̄  
aīe ille maiorē certitudinē h̄nt q̄ ille q̄  
in via sunt: sicut habebāt aīe q̄ erant in  
limbo. Et illa certitudo media est inter  
certitudinē p̄rie et certitudinem vie. In  
p̄ria est certitudo tētionis euacuās ex-  
pectatiōē et timorē. In via aut est cer-  
titudo expectatiōis mixta timorē: q̄ q̄  
libet labi pōt dū est viator. In purgato-  
rio vō est medio mō. s. certitudo expecta-  
tiōis: q̄ nōdū obtinuit: sed est euacua-  
tiō timoris ppter liberi arbitrij p̄firma-  
tiōē: q̄ oīno fit q̄ deinceps peccare nō  
pōt. Nā cōfirmati sunt in gr̄a: nec valēt  
malū velle: nec dū agē: qd̄ eis accedit  
ad leticiā et iocūditatē: ppter ea Sap.  
iij. d̄r: Spes illoz immortalitate plena  
est. Nec acceptāda est quorūdam opinio  
eoz q̄ dicūt q̄ p acerbitate penarū ita  
absorbet sp̄s vt vbi sit ignoret: et ex h̄  
dubitet vtru sit in inferno: vel in purga-  
torio: aut extra. Sicut cū aīa ex dulcedi-  
ne cōtēplatiōis rapit extra se vt nesci-  
at vtru in corpore an extra corpus h̄ vi-  
deat: sic suo mō dicūt in penis se habes-  
re. Sed certe hoc nō videf posse rōnabi-  
liter sustineri: q̄ et si sp̄s carni coniun-  
ct⁹ possit ab h̄mōi penis adeo absorber-  
ri: vt vsum rōnis amittat: sp̄s tñ sepa-  
ratus q̄ immortalis est non videf adeo  
absorberi cū fortior sit ad sustinēdū ma-  
gnā penā in se q̄ in corpore paruum. Et  
p̄dictā opinioē faciūt exēpla q̄ Greg.  
ponit in. iij. dial. li. vbi dicūt: q̄ qdā in  
purgatorio existētes i grauis penis  
petierūt adiutoriū p liberationē: q̄ scie-  
bāt se aliq̄ liberādos. Insup i homel.  
de diuine et Lazaro d̄r: q̄ dānati supra  
se electos cōsiderāt vsqz in dies iudicij.  
Si ergo pena illa infernalis impropor-  
tionabiliter grauior est q̄ purgatoria:  
et illa nō absorbet vsum rōnis dānatis  
q̄ sunt opp̄si verme desperatione et cul-  
pa: quāto magis nec ista pena absorbe-

bit spūs iustoy q̄ fortificati sunt bona  
 scia: et spe: et diuina gr̄a. ¶ Sc̄do gau-  
 dent aie existētes in purgatio p̄pter  
 subuentionē: q̄n subuenit eis p̄ suffra-  
 gia uiuoy: de q̄bus diximus in p̄ceden-  
 ti sermone. Innotescit aut̄ eis p̄dicta  
 subuentio quadrupliciter. Primo diui-  
 na inspiratione. Sc̄do angelica reuela-  
 tione: vt d̄r. xij. q. n. c. fatendus. Tertio  
 morientiu noui intimatione. Quarto  
 experientie cognitione: q̄ p̄ suffragia q̄  
 impendunt eis experiunt sibi dimini-  
 penā. Conueniēs nāq̄ est vt innotescat  
 eis a q̄bus et q̄ suffragia fiāt: vt cum de  
 purgatorio fuerint liberati: et in gloriā  
 angeloy assumpti: gratias suffragato-  
 rib⁹ suis impēdant: p̄ eis apud largissi-  
 mum miseratōē oīm deū intercedētes.  
 Nō em̄ possibile est vt ingratitudo vel  
 aliq̄d q̄dēcūq̄ virtū locū habeat in glo-  
 ria sempiterna. Tertio gaudent aie in  
 purgatorio p̄pter sc̄toy affectionē. Su-  
 permi q̄dē ciues orāt et rogāt d̄m iesu  
 xpm p̄ illis p̄mis suis: quos cruciari  
 cernūt. Sc̄dm enim Boñ. in. iij. di. xlv.  
 duo inducūt sc̄tōs orare p̄ his q̄ in pur-  
 gatorio sunt. Primum est eoy necessitas  
 qua indigēt ab illis releuari. Sc̄dm est  
 dei volūtas: q̄ vult q̄ vnū mēbrū rele-  
 uet aliud. Tertiu addi p̄t. s. futura io-  
 cūditas seu felicitas. s. vt eoy gl̄ia acci-  
 dentalis augeat cū videāt eos futuros  
 cōciues suos. Nō credēdū est q̄ angeli  
 sc̄ti semp visitāt eos et cōsolantur. Pro-  
 pter que oīa ad prudētiā spectat dū vi-  
 uimus in hoc seculo penā quā possum⁹  
 p̄ pctis nostris exoluere. Sin nō illam  
 in purgatio dolēter luemus: vbi licet  
 p̄pter rationes iā tactas aliqua leticia  
 aderit: nō tñ tāta erit vt Boñ. ait: quan-  
 ta erit afflictio. Iō sollicitē cogitemus  
 quevētura sunt et oculos aperiamus in  
 tpe opportuno: vt sic placemus deum  
 quem offendim⁹ impetremusq̄ ab ip̄o  
 hic gratiam: et in futuro seculo sempit-  
 ternam gloriā. Amen.  
 ¶ Feria tertia post Letare: de iudicio  
 curioso et temerario: propter quod mul-

ti qui se iustos credūt peccatores facti  
 et inimici altissimi dei. Sermo. etc.  
**N**olite iudicare  
 re h̄m faciē: sed iustū iudicium iudicate. Ser-  
 moni sunt redemptoris nostri  
 originaliter Job. vi. et  
 in euangelio hodierno. Prebuit nobis  
 saluberrimum documentū sariq̄ ne-  
 cessariū saluator noster d̄ns iesus xpi  
 dum dixit verba in themate nostro pro-  
 posita: qm̄ ob curiosum iudicium mali  
 ti qui se bonos existimant sepe in  
 mali fiunt. Sc̄dm nō Alex. in iij. in  
 volumine sum. duplex est iudiciū. Eius  
 publicū et ordinatū: qd̄ quidē est ius-  
 iusticie. Aliud nō usurpatū et temerari-  
 um: quo quis proximū suū iudicare  
 reputat bonū aut malū. De hoc magis  
 iudicio de quo locutus est xpus: et magis  
 in presenti sermone dicemus. In quo  
 triplex iudicium subdistinguemus vo-  
 clarandum.

Primum dicitur dubietatis.  
 Secundum veritatis.  
 Tertium temeritatis.

¶ Quod peccatum est iudicare in deterio-  
 rem partem aliena facta que nobis du-  
 bia sunt: et quare dubia sunt in melio-  
 rem partem interpretanda.

**D**ubium iudicium usurpatū  
 dicitur dubietatis: cuius quā  
 proximum suū ex opinione  
 dubijs iudicat malum. Eius  
 multa sunt opera que h̄m fieri possunt  
 male sicut ieiunare: orare: elemosinas  
 facere: audire missas: visitare ecclesias  
 et similia: in quibus si quis diffinit  
 iudicaret proximum talia male facere:  
 vt pura p̄pter vanam gloriā: aut ali-  
 quem alium malum finem: peccaret et  
 usurpationem iudicij. Procaro in his  
 uanda est regula que ponitur in  
 Rom. xiiij. sup illis verbis. Qui nō  
 ducat: manducantē non iudicet. vbi  
 dicitur: Dubia sunt in meliorem partem  
 interpretanda. Et q̄ ita sit: probari potest

test tripliciter:

Primo auctoritate,

Secundo ratione.

Tertio exemplo.

**¶** Primo probat auctoritate. **¶** In. xxxij. di. c. habuisse. In rebus ambiguis absolutum non habet esse iudicium. r. xi. q. iij. in. c. graue. Graue satis est et indecens ut in re dubia certa des sententia. r. xxx. q. v. c. incerta. Incerta nullatenus iudicemus quousque veniat dominus qui latentia producat in lucem: et illuminabit abscondita tenebrarum: et manifestabit consilia cordium. Ad hoc facit ibidem. c. nullum. ij. r. c. iudicantem. et idem ponit in glo. super. c. nauiganti. et de vsur. r. in. c. ex litteris. de probationibus. Ad idem est illud dictum est de regu. iur. Estote inquit misericordes etc. Hoc loco nihil aliud nobis precipi existimo nisi ut ea facta que dubium est quo alio frant in meliorem partem interpretemur. **¶** Secundo probat quod dubia sunt in meliorem partem interpretanda ratione. Et hoc tripliciter.

Primo propter diuinam maiestatem.

Secundo propter primi charitatem.

Tertio propter propriam utilitatem.

**¶** Primo propter diuinam maiestatem. Dubiorum enim et secretorum deus iudicium sibi reseruat: quod dixit Viere. xvij. Præuū est cor hominis et inscrutabile quod cognoscet illud: Ego dominus scrutans cor et probans renes: qui do unicuique iuxta viam suam. r. xxxij. di. c. erubescat. Deus secretorum cognitor et iudex est. Vnde est quod scribitur. ij. q. i. c. non me psbyteri. Diuine pietatis potestati facere viderer iniuriam: si illius iudicium meo velle iudicio puenire. r. xv. q. vj. c. si a sacerdotibus. Non potest humano condinari examine: quod deus referuauit iudicio. **¶** Secunda ratio est propter primi charitatem. **¶** Secunda enim est Thome. ij. q. xcvi. ex hoc ipso quod aliquis habet malam opinionem de aliquo absque sufficienti causa: iniuriatur ei: et contemnit ipsum. Nullus autem debet alium premere absque cogente causa. Ideo ubi non appareret manifesta iudicia de malicia alicuius: debemus ut bonum

habere: in meliorem partem interpretando quod dubium est. Et si diceret quod iudicium debet esse magis de eo quod ut in pluribus accidit: sed ut in pluribus accidit ut male agatur: quod ut dicitur Ecclesiastici. i. Stultorum infinitus est numerus: quod dubia magis debemus interpretari in malum quam in bonum. Respondet Thome. quod ille qui in meliorem partem aliorum facta interpretatur frequenter fallit. Sed melius est quod aliquis fallat habens bonam fidem de aliquo homine malo: quam rarius fallat habens opinionem malam de aliquo bono: quod ex hoc fit iniuria alicui: non autem ex primo. **¶** Tercia ratio est de beneficiis. ait: Sanctus est prodesse etiam malis propter bonos: quod bonis obesse propter malos. Ideo lex fauet ut patiatur potius nocentem absolui: quam innocentem condemnari. ff. de penis. l. absentes. in punci. **¶** Tertia ratio est propter propriam utilitatem: quod sic homo euitat iudicium dei: sicut illud Luce. vj. Nolite iudicare et non iudicabimini. Notandum tamen sicut Alexandrum in. ij. volumine summe: quod primorum nostrorum facta dubia nobis possunt esse tripliciter. Primo ex ignorantia principum: Nam ut dicitur de sen. excō. c. cum voluntate. Voluntate ac proposito maleficia distinguntur. Ideo nescimus sepius: ex quo principio procedant aliorum opera: propterea in talibus iudicium curiosus cauerere debemus. Secundo potest esse aliquid quod dubium ex ignorantia medi: quia multotiens mutatur voluntas. Nam multi aliqua bona exercentes: mala intentione mutari possunt: et conuerso. Tertio potest aliquid esse dubium ex ignorantia finis: ideo dicitur. r. q. i. c. sacerdotibus. Nescimus quis in terribili iudicio dei qualis sit futurus. Etenim Paulus egregius predicator dicit: Nolite ante tempus iudicare quoad usque veniat dominus. Tertio probat quod dubia sunt in meliorem partem transferenda exemplo. Legimus namque quod sanctus frater Leo socius beati Francisci dum infirmaret in loco sacre marie de angelis: vidit in visione multitudinem fratrum processioniter incedentium.